

PARTICULARITĂȚI ALE PIESEI VESTIMENTARE FEMEIEȘTI - IA VASLUIANĂ

Marian ANTONIU

Cuvinte cheie: *patrimoniu, costum popular, cămașa femeiască, aria etnografică Vaslui.*

Keywords: *patrimony, folk costume, women's shirt, ethnographic area of Vaslui*

Abstract

Together with the Nativity of the Forerunner, on June 24, we celebrate the Universal Day of Ia, symbolizing the identity and creativity of the Romanian areal, a tribute to these parts of the Romanian folk port, heritage of the tradition of the embroidery crafting art of the popular costume from generation to generation.

Considered the essence of to the Romanian folk costume, the shirt with rectangular decoration (ia) is a popular woman's piece with a functional-decorative role tailored from fabric woven in the house and sewn by hand with motifs which offer a local specificity.

The ia from the ethnographic area of Vaslui is a women's shirt wrinkled around the neck, with sleeves made from a single piece of fabric, without laps, made of white cotton fabric and with gussets. The decorations are usually formed of vertical rows ("straight rivers") on the chest. The sleeve décor is composed of three components: the rectangular decoration which covers the shoulders, then the "straight rivers" embroidered vertically, and on the cuffs there are decorations with a specific pattern.

The heritage value of these popular pieces is conferred by the handmade fabric, the shirt design and the embroidery technique used.

Odată cu sărbătoarea de Sânziene, la 24 iunie este sărbătorită Ziua Universală a Iei, simbol al identității și creativității spațiului românesc, un omagiu adus acestor piese de port popular românesc, moștenire a tradiției artei meșteșugului broderiei costumului popular din generație în generație.

Considerată drept esența costumului popular românesc, cămașa cu altiță, ia sau cămașa femeiască este o piesă de port popular femeiesc cu rol funcțional-decorativ, croită din pânză țesută în casă și cusută manual cu motive care dau specificul zonal.

Dacă analizăm îndeaproape portul popular femeiesc din aria etnografică a Vasluiului constatăm că particularitățile care diferențiază această piesă de costum nu se raportează numai la croi - întâlnim această cămașă femeiască încrețită la gât (*cu brezărău*, adică marginile bucaților de pânză sunt încrețite pe lângă gât pe o singură ață, numită brăzărău), dar sunt și cămăși cu guler bentiță, cu mânecile croite de-a'ntregul, fără poale, cu clini și pave.

Particularitățile ieii sau cămașii femeiești se evidențiază și în țesătura de casă din care sunt confecționate și modul de amplasare a decorului. Decorul este format de obicei, pe piept din rânduri numite râuri ori „râuri drepte”, de sub încreț, poziționate oblic la piesele vechi și verticale la cele contemporane. Pe mânecă decorul este compus din trei componente: „altiță” – broderie lată pe partea superioară a mânecii, care acoperă umerii, apoi „râurile drepte”, iar baza mânecii prezintă uneori un decor al manșetei. Avem astfel o diversitate compozițional-cromatică ce reprezintă creativitatea și bogăția spirituală a țăranului român născută din preocuparea omului legată de frumos, grație și eleganță.

Cămașă femeiască cu fluturi, nr. inv. 120, Muzeul Județean „Ștefan cel Mare” Vaslui

datorată pânzei de borangic cu lână.

Un exemplu al acestui element de particularizare a ieii sau cămașii femeiești de sărbătoare din această zonă etnografică vasluiană este cămașa femeiască cu fluturi, din colecția Muzeului Județean „Ștefan cel Mare” Vaslui, nr. inv. 120, din prima jumătate a secolului al XX-lea, cămașă ce este țesută din fire de borangic, amestecate cu fire de lână, toarse foarte subțire. Lâna toarsă atât de fin era o probă premaritală pentru fetele de măritat. Cămașa confecționată din această pânză este diafană, cu efecte de opac și transparent. Broderiile sunt pe întreaga suprafață, cusute cu arnici alb (firicele subțiri de bumbac adunate într-un singur fir, răsucit), decor floral: lealea stilizată și romburi din fluturi (paiete din metal cu mărgel). Cămașa își păstrează croiul tradițional cu plăcuțe și capătă o eleganță deosebită

Cămașa femeiască cu altiță și râuri, nr. inv. 2, Muzeul Județean „Ștefan cel Mare” Vaslui

Exemplu al iei cu brezărâu croită cu mâneca din gât, este cămașa femeiască cu altiță și râuri, nr. inv. 2, din colecția Muzeului Județean „Ștefan cel Mare” Vaslui, din prima jumătate a secolului al XX-lea, localitatea Punișeni, comuna Costești, județul Vaslui. Țesută din bumbac în două ițe, brodată peste fire, ales cu acul. La mânecă are un decor din 15 rânduri oblice, încheiată cu decor cu ploiță tivită cu un element vegetal (copăcel), găurele și feston. Decor pe toată suprafața geometric (8 linii și 7 rânduri), romburi și cruce. Altița este compactă, cu bordură, cu un decor geometric format din 5 rânduri, ales cu acul. Cămașa este încheiată cu un șnur roșu. Dimensiuni: 47 x 53 cm., mâneca: 65 x 23 cm.

**Cămașa cu pave și mânecă încrețită, nr. inv. 37,
Muzeul Județean „Ștefan cel Mare” Vaslui**

Un alt exemplu al iei cu brezărâu este și cămașa cu pave și mânecă încrețită având nr. inv. 37, din colecția Muzeului Județean „Ștefan cel Mare” Vaslui, din prima jumătate a secolului al XX-lea, localitatea Ivești, comuna Ivești, județul Vaslui, din bumbac cu arnici. Decorul cămășii este geometric și floral (pomul vieții), ales cu acul, format din șapte rânduri pe față și pe spate, altița este în table, cu un decor geometric. Mâneca cu 7 rânduri este încrețită și festonată cu motiv floral ales cu acul. Cromatica din culori albastru, negru, lac garanță, alb. Încheiată cu găurele și feston. Dimensiuni: 51 x 79 cm, mâneca: 59 x 24 cm.

Cămașa femeiască fără poale, cu brezărâu, nr. inv. 87, din colecția Muzeului Județean „Ștefan cel Mare” Vaslui, din prima jumătate a secolului al XX-lea, localitatea Văleni, comuna Văleni, județul Vaslui, din bumbac și dantelă industrială la mâneci, cu clini și pave. Este cusută cu fir Moulinet. Are decor floral la baza gâtului, pe piept prezintă trei rânduri de broderie. La mânecă, două rânduri de broderie și trei motive florale, altița are motiv geometric cu un rând de broderie. Dimensiuni: 90 x 59 cm, mâneca: 71 x 21 cm.

**Cămașă femeiască fără poale, cu brezărău, nr. inv. 87,
Muzeul Județean „Ștefan cel Mare” Vaslui**

Cămașă femeiască din bumbac, cu brezărău, cu clini și pave; nr. inv. 102, din colecția Muzeului Județean „Ștefan cel Mare” Vaslui, din prima jumătate a secolului al XX-lea, localitatea Văleni, comuna Văleni, județul Vaslui. Decor floral pe piept și mâneci (vrej), altița are un decor geometric în punct dublu, manșeta - motiv geometric, culori albastru, ocră, lac garanță, roșu. Dimensiuni: 82 x 50 cm, mâneca: 57 x 25 cm.

**Cămașă femeiască fără poale, cu brezărău, nr. inv. 102,
Muzeul Județean „Ștefan cel Mare” Vaslui**

**Le din pânză de perișor, nr. inv. 127,
Muzeul Județean „Ștefan cel Mare” Vaslui**

**Cămașă femeiască cu mărgele, nr. inv. 436,
Muzeul Județean „Ștefan cel Mare” Vaslui**

Le din pânză de perișor, nr. inv. 127, din colecția Muzeului Județean „Ștefan cel Mare” Vaslui, din prima jumătate a secolului al XX-lea, localitatea Obârșeni, comuna Vinderei, județul Vaslui. Motivul decorativ este geometric pe alțiță și două rânduri pe piept și mâneci realizate în punc umplut. La gât, este încrețită în tehnica „pielea găinii” și este încheiată cu feston la gât și mâneci. Cromatica: pe câmp alb, motive albastre, roșii și oranj. Cămașă femeiască din bumbac cu mărgele, cu poale tivită, cu găurele și încrețită la gât, nr. inv. 436, din colecția Muzeului Județean „Ștefan cel Mare” Vaslui, din prima jumătate a secolului al XX-lea, județul Vaslui. Croiul cămășii este realizat din 10 piese cu poale nedetașabile. Decorul floral (vrej) apare pe mânecă și piept. Culori decor: verde, roșu, albastru.

Dimensiuni: 101 x 62 cm, mâneca: 67 x 31 cm.

Valoarea de patrimoniu a acestor piese de port popular este dată de țesătura de casă lucrată manual și de croiala cămășii – stanul (croit deseori dintr-o singură bucată de pânză), clinii, mâneci, pave, toate încheiate prin cusături de mână numite cheițe executate cu acul sau iglița, la care se adaugă valoarea tehnicii de broderie folosită.

BILIOGRAFIE

- Pavel, Emilia, *Portul popular moldovenesc*, Editura Junimea, Iași, 1976.
- Ravaru, Dan, Zadam, Daniela, *Portul popular vasluian. Istorie și actualitate*, Editura PIM, Iași, 2015.
- Ostap, Melania, *Contribuții la cunoașterea artei populare din județul Vaslui. Port popular, textile de interior*, Vaslui, 1975.